

Sygn. akt I ACa 628/17

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lutego 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Andrzej Struzik (spr.)

Sędziowie: SA Paweł Rygiel

SA Robert Jurga

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2018 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. W.

przeciwko S. S.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek zażalenia powódki na orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa 628/17

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Paweł Rygiel SSA Andrzej Struzik SSA Robert Jurga

Sygn. akt I ACa 628/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2017 r. Sąd Apelacyjny w pkt 1 oddalił apelację powódki, a w pkt 2 zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 4.050 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego wskazał, że podstawą prawną orzeczenia był art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 2 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Podał, że oczywisty brak zasadności zarzutów stawianych przez powódkę nie pozwalał na odstąpienie od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, szczególnie że powódce znana była treść uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego. Powódkę obciąża więc ryzyko związane z podtrzymywaniem stanowiska na tym etapie postępowania.

Zażalenie na orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego zawarte w pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego złożyła powódka oraz wniosła o jego zmianę i nieobciążanie powódki tymi kosztami oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzuciła naruszenie:

1. art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi przypadek szczególnie uzasadniony i w oparciu o zasadę słuszności uzasadnione jest nieobciążanie powódki kosztami

postępowania apelacyjnego, gdyż jest osobą starszą, schorowaną, posiadającą nieznaczną emeryturę, nadto zwolnioną od ponoszenia kosztów sądowych w całości, a prowadzone postępowanie wynika z istniejącego konfliktu rodzinnego między stronami,

2. art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię prowadząca do przyjęcia, że wyłącznie fakt wniesienia przez stronę niezasadnej apelacji determinuje niemożność orzeczenia o kosztach postępowania w oparciu o zasadę słuszności, podczas gdy przepis ten wskazuje na szczególnie uzasadniony wypadek wymagający wszechstronnego zbadania sytuacji strony skarżącej, elementów obiektywnych i subiektywnych, a nie oparcie się wyłącznie na zasadności lub bezzasadności apelacji,

3. art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez ich zastosowanie w sytuacji, gdy zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstępianie od ogólnej zasady obciążenia kosztami postępowania osoby przegranej proces.

W uzasadnieniu powódka dodała, że Sąd II instancji zupełnie pominął sytuację majątkową i osobistą powódki oraz jej wewnętrzne przekonanie dotyczące przedmiotu sprawy, jak również znaczenie środka dla strony składającej apelację, tj. subiektywnego odczucia powódki w zakresie doznanych przez nią krzywd ze strony pozwanej, na które zwracała uwagę w toku postępowania przed Sądem I instancji i które w jej ocenie uzasadniają odwołanie uczynionej darowizny. Również uszło uwadze Sądu Apelacyjnego, iż powódka utrzymuje się nieznacznej emerytury, którą przeznaczona na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, została zwolniona od kosztów sądowych w całości. Wszelkie te aspekty sprawy, przemawiają za nieobciążaniem jej kosztami procesu. Nadto, w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienie nie odniesiono się do relacji pomiędzy stronami, a powódka i pozwana pozostają względem siebie w relacji matka - córka. Obciążenie powódki kosztami postępowania apelacyjnego powoduje konieczność ich uiszczenia na rzecz pozwanej, która w dalszej kolejności może wystąpić na drogę postępowania egzekucyjnego celem przymusowego zrealizowania orzeczenia. Może to prowadzić w konsekwencji do eskalacji konfliktu rodzinnego pomiędzy najbliższymi członkami rodziny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie miało uzasadnionych podstaw.

W niniejszej sprawie doszło do oddalenia powództwa i oddalenia apelacji powódki. Zatem powódkę należy traktować jako stronę przegrującą sprawę i odstępianie od obciążania jej kosztami procesu mogłoby nastąpić wyłącznie przy uwzględnieniu art. 102 k.p.c. Sąd Apelacyjny w obecnym składzie pragnie podkreślić wyjątkowość tej instytucji, jak i wyjątkową możliwość zmiany orzeczenia sądu rozstrzygającego już w przedmiocie jej zastosowania. Trafny i utrwalony jest także pogląd, że sama niekorzystna sytuacja materialna powódki (zwolnionej od kosztów sądowych w całości) oraz zdrowotna i życiowa jest niewystarczająca dla odstępiania od obciążania kosztami procesu. Podlegać może uwzględnieniu jedynie w powiązaniu z dodatkowymi, szczególnymi okolicznościami dotyczącymi sprawy, w tym z uwzględnieniem jej charakteru i usprawiedliwionego obiektywnymi przesłankami przekonania powódki o słuszności żądania. Co istotne i aktualne odnośnie zaskarżonego postanowienia (obciążającego powódkę kosztami postępowania apelacyjnego), a co podkreślił w swoim uzasadnieniu Sąd II instancji, że nawet, jeżeli na etapie postępowania przed sądem I instancji takie subiektywne przekonanie może być jeszcze mocniej usprawiedliwione, to już na etapie postępowania apelacyjnego, kiedy strona miała możliwość zapoznania się z motywami rozstrzygnięcia sądu I instancji i korzystała z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, musi być ono oceniane ze zdecydowaną przewagą obiektywnych podstaw. Sąd Najwyższy przyjmuje – z czym Sąd Apelacyjny w obecnym składzie się zgadza - że przesłanka subiektywnego przekonania strony o jej racjach, uzasadniająca zastosowanie art. 102 k.p.c. z reguły ustaje, gdy stronie znane jest już negatywne rozstrzygnięcie jej żądań przez sąd I instancji (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 23 maja 2013 r., I CZ 161/12 i z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 149/12). W tej sytuacji należy przyjąć, że powódka, której wyjaśnione zostało już w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego, że brak podstaw do przyjęcia po stronie pozwanej przejawów rażącej niewdzięczności, a nie każdy przejaw niewłaściwego zachowania oznacza rażącą niewdzięczność, a ta jest konieczna do uwzględnienia jej roszczenia (przy możliwości uzyskania także

dodatkowych wyjaśnień od reprezentującego ją profesjonalnego pełnomocnika), była świadoma ryzyka konieczności poniesienia kosztów procesu na wypadek przegrania sprawy, ale takie ryzyko podjęła. Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację uznał jej zarzuty skierowane przeciwko rozstrzygnięciu Sądu I instancji za oczywiście bezzasadne, a analiza akt sprawy, w tym pisemnych motywów obu orzeczeń potwierdza takie stwierdzenie.

Składając apelację powódka spowodowała natomiast konieczność obrony i poniesienia kosztów postępowania przez pozwaną reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika. Z pewnością brak było zatem dostatecznych podstaw do przyjęcia, że dokonana przez Sąd Apelacyjny ocena była oczywiście dowolna i pozbawiona podstaw, naruszająca zasady współżycia społecznego. Fakt, iż w przypadku braku dobrowolnego uiszczenia kosztów postępowania przez powódkę może dojść do przymusowego ich egzekwowania, a co może zaostrzyć konflikt w rodzinie nie może być argumentem za odstąpieniem od obciążania powódki kosztami procesu. Powódka inicjując postępowanie apelacyjne winna zdawać sobie sprawę z możliwych konsekwencji takiej decyzji, tak materialnych, jak i niematerialnych.

Uwzględniając to i kierując się dodatkowo dyrektywą wyjątkowej możliwości zmiany orzeczenia sądu w tym zakresie Sąd Apelacyjny w obecnym składzie także nie znalazł podstaw do odstąpienia od ogólnych reguł orzekania o kosztach procesu, uwzględniających jego wynik, a zatem zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie i art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez ich zastosowanie są bezzasadne. Sama wysokość zasądzonych w pkt 2 wyroku kosztów jest prawidłowa, zresztą nie była przez powódkę kwestionowana.

Z przytoczonych wyżej względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 394² § 1 i 2 k.p.c.

SSA Paweł Rygiel SSA Andrzej Struzik SSA Robert Jurga